

نیاز فناورانه

روش‌های نوین توانمندسازی مشاغل خانگی در راستای رسالت
سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده‌های کشاورزی

sorenatechcenter@gmail.com

035-37269816

بهار 1403

عنوان نیاز فناورانه

ارائه روش‌های نوین توانمندسازی مشاغل خانگی در راستای رسالت سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده‌های کشاورزی

شرح نیاز

• مقدمه و شرح کلی مسئله

امروزه کشورهای توسعه‌یافته بخش اعظمی از بازار اشتغال خود را به کسب‌وکارهای خرد و خانگی اختصاص می‌دهند و به دلیل شرایط اقتصادی، تکنولوژیکی و فرهنگی به این کسب و کارها به عنوان راهی کم هزینه برای تأمین معیشت پایدار توجه می‌گردد. کسب و کار خانگی در واقع فعالیتی است مستمر در عرضه کالا و خدمات برای کسب درآمد، که اکثراً در محل سکونت افراد و یا کارگاه‌های کوچک انجام می‌شود. این مشاغل در رشته‌های مختلفی از جمله صنایع دستی، صنایع تبدیلی و تکمیلی در بخش کشاورزی و صنایع غذایی و... دسته‌بندی می‌شوند و تقریباً ۳۲۰ رشته را در بر می‌گیرد. در نتیجه توانمندسازی و ارتقاء سطح زندگی افراد دارای مشاغل خرد و خانگی، می‌تواند زمینه‌های کاهش فقر و نابرابری، گسترش استقلال اقتصادی، اجتماعی و غیره را فراهم نماید.

در ادامه برخی از عوامل مؤثر در توسعه کسب‌وکارهای خرد بیان شده است که جهت رشد و توسعه کسب و کارهای خرد باید به همه ابعاد آن توجه نمود:

1. فرهنگ‌سازی: با ایجاد فرهنگ کارآفرینانه باورها و نگرش‌های افراد درباره مشاغل خرد بهبود یافته و گرایش افراد به فعالیت در این زمینه بیشتر خواهد شد.

✓ تقویت ویژگی‌های شخصیتی: تقویت عواملی همچون نوآوری و خلاقیت، ریسک‌پذیری، مهارت‌های مدیریتی و کار تیمی، گرایش به کارآفرینی و... برخی از ویژگی‌هایی است که نیاز به بهبود آن مشاهده می‌گردد.

2. توانمندسازی کارآفرینانه: توانمندسازی کارآفرینانه به بهبود قابلیت‌های کارآفرینان می‌انجامد.

✓ مهارت و دانش: در حال حاضر دانش تخصصی در مشاغل خرد بیشتر موروثی است تا علمی و افراد باید از مهارت و دانش تخصصی فراوانی در اداره کسب‌وکارهای بسیار کوچک برخوردار باشند.

✓ مشارکت اجتماعی: بهبود توانمندی‌های اجتماعی از قبیل سازگاری اجتماعی، ایجاد اعتماد اجتماعی و...

✓ استراتژی‌های بازاریابی: بهبود توانمندی‌های مرتبط با حوزه بازاریابی

3. ظرفیت‌سازی کارآفرینانه: هدف ظرفیت‌سازی کارآفرینانه بهبود مسائل زمینه‌ای است که کارفرمایان کسب‌وکارهای بسیار کوچک کنترل حداکثری روی آن ندارند. ظرفیت‌سازی کارآفرینانه باعث می‌شود تا مسائل زیربنایی و زیرساختی کسب‌وکارهای بسیار کوچک بهبود یابد.

✓ حمایت‌های دولتی: معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای

✓ تقویت کانال‌های عرضه: ایجاد و توسعه کانال‌های توزیع

سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده‌های کشاورزی یکی از سازمان‌های زیرمجموعه شهرداری‌ها می‌باشد که وظیفه ساماندهی مشاغل شهری و حمایت از کسب و کارهای خرد و خانگی را برعهده دارد. این سازمان تاکنون عمدتاً در حوزه سوم یعنی ظرفیت‌سازی اقدامات حمایتی نظیر راه اندازی بازارچه‌های محلی و تقویت

کانال های توزیع را انجام داده است اما همانگونه که بیان شد برای رونق و توسعه این نوع کسب و کارها نیاز به تقویت دو حوزه اصلی دیگر شامل فرهنگ سازی و توانمندسازی افراد نیز می‌باشد. لذا سازمان در نظر دارد از ظرفیت شرکت‌های فعال در حوزه توانمندسازی و به کارگیری روش‌های نوین و کارآمد در سایر حوزه‌ها نیز اقدامات موثری را انجام دهد.

• وضعیت موجود

در بازارچه‌های شهری یزد، تنوع محصولات متنوع و شامل رسته‌های مواد غذایی، محصولات دست‌ساز، پوشاک، زیورآلات و صنایع دستی و... می‌باشد که عمده محصولات در حوزه پوشاک و مواد غذایی قرار می‌گیرند. با توجه به رشد و توسعه اشتغال‌های خانگی و بازارچه‌های شهری در حال حاضر حدود 700 نفر بصورت چرخشی در بخش بازارچه های این سازمان مشغول به فعالیت می‌باشند که یکی از اهداف سازمان توانمندسازی و توسعه کسب‌وکار افراد زیرمجموعه و در نتیجه خارج نمودن آنها از وضعیت فعلی بساط‌گستری و جایگزین نمودن افراد جدید در چرخه فعالیت سازمان می‌باشد.

تصاویری از بازارچه های خدمت و خانه مشاغل سنتی یزد

لازم به ذکر است این سازمان در راستای ایجاد محیط کسب و کار تخصصی و حمایت از کسب و کارهای کوچک در رسته مشاغل سنتی ارزش آفرین و صنایع دستی با رویکرد اقتصادی، اجتماعی و آموزشی به ویژه توانمندسازی بانوان، نخستین خانه مشاغل سنتی کشور را در یزد تاسیس و به بهره‌برداری رسانده است. همچنین سازمان در نظر دارد اقداماتی را جهت رشد و توسعه سایر رسته‌های فعال در بازارچه های شهری بویژه حوزه‌های مرتبط با بانوان توانمند نیز برنامه‌ریزی و با استفاده از روش‌های نوین به افزایش فروش و تجاری سازی محصولات آنان نیز بپردازد.

• اهمیت و ضرورت نیاز

همانگونه که بیان شد توسعه و بهبود کسب‌وکارهای خانگی و خرد، یکی از مؤثرترین راهکارهای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی است. بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که در کشورهای در حال توسعه جهان ایجاد و حمایت از کسب و کارهای خرد یکی از اولویت‌های اساسی در برنامه‌های توسعه اقتصادی در این کشورها به شمار می‌رود؛ اما هنوز این نوع از کسب و کارها در کشور ما با چالش‌های زیادی مواجه می‌باشد. لذا یکی از نیازهای اصلی جهت توسعه این نوع کسب و کارها، آموزش و توانمندسازی افراد فعال در این حوزه می‌باشد.

• پیشینه مسئله

دستورالعمل اجرایی قانون حمایت از مشاغل خانگی در سال ۸۹ ابلاغ و پس از آن چندمرتبہ مورد بازنگری نیز قرار گرفته است. در ادامه به بررسی برخی از ابعاد این طرح پرداخته شده است.

✓ نکات مهم در الگوی نوین توسعه مشاغل خانگی

توسعه رسته‌های نوین	توجه به مزیت‌های نسبی و رقابتی	پایدارسازی مشاغل	توسعه فعالیت‌های شبکه ای
تنوع شیوه های آموزشی	راهنمایی، مشاوره و ارزیابی متقاضیان	اتصال به بازار	هدفمندی حمایت‌ها و ...

✓ مراحل اجرای الگوی توسعه

- ✚ شناسایی مزیت ها و فرصت ها
- ✚ توانمندسازی متقاضیان مشاغل خانگی
- ✚ اتصال متقاضیان مشاغل خانگی به بازار

✚ مرحله اول: بررسی اولویت‌ها و پتانسیل منطقه

- ✓ بررسی و تعیین پتانسیل ها و مزیت‌های نسبی و رقابتی مناطق
- ✓ شناسایی و فراهم نمودن زمینه همکاری فعالین بخش خصوصی

✚ مرحله دوم: توانمندسازی متقاضیان

- ✓ ارزیابی و استعداد سنجی متقاضیان
- ✓ مشاوره، هدایت و آموزش متقاضیان

✚ مرحله سوم: اتصال به بازار

- ✓ اتصال واحدهای خانگی به بنگاه های بزرگ تر و پشتیبان و شبکه سازی
- ✓ تقویت و ارتقاء کمی و کیفی و برندسازی و استاندارد سازی محصولات
- ✓ کمک به تنظیم برنامه های فروش و اتصال به بازار

همچنین در ادامه برخی از راهکارهای اجراشده و پیشنهادی جهت توانمندسازی مشاغل خانگی و خرد بیان شده است:

۱- برگزاری نمایش ها و نمایشگاه های محلی

طبق قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی «فراهم کردن بازارهای محلی برای عرضه محصولات تولید شده توسط صاحبان کسب و کارهای خانگی و خرد» از وظایف شهرداری‌ها ست و سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی بعنوان متولی این امر می باشد.

* آنجا که برگزاری بازارچه‌های محلی از سالها قبل شکل گرفته و ادامه دارد، بهتر است روش های جدید و خلاقانه ای جهت ترغیب افراد برای بازدید از این نوع بازارچه‌ها ارائه گردد.

۲- تمرکز بر بازار فروش و مشاغل و مهارت‌های نوین بر بستر وب

در روش‌های نوین، فروش در بسترهای آنلاین افزایش بیشتری داشته است. به همین جهت پیشنهاد می‌گردد سایتهای فراگیر جهت امکان ارتباط مستقیم با متقاضیان و راهنمایی، آموزش، مشاوره و استعدادسنجی راه‌اندازی

گردد تا متقاضیان بتوانند موارد لازم را به سهولت دریافت نمایند و در صورت نیاز، آموزش های تکمیلی لازم توسط سازمان تسهیل گر به افراد ارائه گردد.

3- شبکه سازی

در روش های نوین تمرکز بر شبکه‌سازی است. در صورتی مشاغل خانگی توسعه می‌یابند که زنجیره ارزش و شبکه‌های مرتبط با آن تشکیل شود. بخش تأمین، تولید، بازاریابی و فروش یک محصول یا خدمت باید در قالب زنجیره ارزش ایجاد شود.

4- پرورش مهارت ها با آموزش هدفمند (سرمایه‌گذاری در توسعه مهارت‌ها)

ایجاد برنامه‌های آموزشی و توسعه قوی می‌تواند شرکت‌های کوچک را به ابزارهایی برای ارتقای مهارت مجهز کند. ابتکارات آموزشی هدفمند این پتانسیل را دارند که شکاف بین پتانسیل استفاده نشده و دستیابی به موفقیت را پر کنند.

5- ایجاد مراکز رشد یا شتاب‌دهنده کسب و کار

این مراکز منابع لازم، مربیگری و فرصت های شبکه ای را برای شروع و رشد کسب و کار در اختیار متقاضیان قرار می‌دهند. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، مراکزی تخصصی جهت مشاوره و منتورینگ در این راستا وجود دارد.

حوزه تخصصی مسئله

- مدیریت کسب و کار
- بازاریابی و توسعه بازار
- کارآفرینی

حوزه کاربرد مسئله

- شهرداری ها

*علاوه بر سازمان مذکور که وظیفه ساماندهی مشاغل شهری را بر عهده دارد، قابلیت تعمیم این موضوع به سایر سازمان‌های مرتبط و شرکت‌های خصوصی علاقمند به موضوع توانمندسازی و توسعه کسب و کار خود را دارند نیز وجود دارد.

رویکردها

1. رویکردهای پیشنهادی در ارائه راه‌حل

- به کارگیری روش‌های متناسب با شرایط فرهنگی و اقلیمی و اقتصادی استان یزد

2. رویکردهایی که دارای جذابیت نیستند

- باتوجه به اهمیت موضوع توانمندسازی مشاغل خرد و خانگی و رسالت سازمان محدودیتی در ارائه پیشنهادات وجود ندارد و در صورتی که طرح ارائه شده کارآیی و توجیه اقتصادی لازم را داشته باشد مورد استقبال قرار خواهد گرفت.

ویژگی‌ها و خروجی‌های مورد نیاز فناوری

- توجیه پذیری فنی و مالی طرح پیشنهادی
- دارای اثربخشی و خروجی مناسب در انتهای پروژه
- متناسب با شرایط فرهنگی و اقتصادی شهر یزد

بعد اقتصادی و مالی رفع مسئله

باتوجه به اهمیت موضوع توانمندسازی در رویکرد سازمان، در صورتی که طرح پیشنهادی از نظر عملکردی و اقتصادی توجیه لازم را دارا باشد، مورد استقبال قرار خواهد گرفت.

مدت زمان مطلوب برای حل مسئله

مدت زمان مطلوب برای رفع این مسئله حدود 6 ماه است.

موارد مورد نظر برای ارائه در پروپوزال‌ها

- رویکرد مورد استفاده و خروجی پروژه
- مدت زمان انجام پروژه
- هزینه پروژه

ارسال پاسخ

نوآوران و فناوران محترم پیشنهادات خود را در قالب پروپوزال (طرح پیشنهادی) به همراه رزومه شرکت و سایر مستندات و مجوزات مرتبط به آدرس ایمیل innovation@yazd.ir و یا از طریق پیام‌رسان ای‌تا به شماره 09134299367 ارسال نمایند. همچنین جهت هماهنگی و کسب اطلاعات بیشتر با شماره تماس 03537269816 داخلی 25 تماس برقرار نمایید.

مهلت ارسال پیشنهادات: 31 شهریورماه 1403